

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЧЕРЕЗ ВИХОВНУ СИСТЕМУ СУЧАСНОГО ДНЗ В КОНЦЕПЦІЇ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

«Уміти творчо мислити, бути винахідливим, розумним повинен і майбутній математик, і майбутній тракторист. Розум повинен давати щастя насолоджуватися культурними і естетичними цінностями. Дитина повинна стати зацікавленим учасником процесу оволодіння знаннями» (В.О.Сухомлинський). Видатний український педагог В. О. Сухомлинський важливого значення надавав формуванню творчої особистості дошкільників.

У роботі «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості» він писав: «Кожна людина вже в роки дитинства й особливо в отрочстві й ранній юності повинна досягти щастя повноти свого духовного життя, радість праці та творчості».

Сухомлинський стверджував, що завдання педагога – не лише навчити дитину, а і організувати умови для її морального, інтелектуального, емоційного та фізичного розвитку. Він писав: «Ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що є в світі, - з людиною. Від нас, нашого вміння, майстерності, мистецтва, мудрості залежить її життя, здоров'я, розум, характер, воля, громадянське й інтелектуальне обличчя, її місце і роль у житті, її щастя».

Щоб добре вивчити дітей, треба знати сім'ю, вказував Василь Олександрович. Він вважав, що основи людської особистості, її духовне багатство закладаються в сімейному оточенні. Під керівництвом своїх рідних діти пізнають навколишній світ, засвоюють моральні норми співжиття. Ось чому так багато уваги і в теорії, і в практиці, педагог-новатор приділяв питанням підготовки батьків до здійснення важливих виховних функцій.

Для розвитку дітей вихователями повинно використовуватися ТРВЗ (теорія розв'язання винахідницьких завдань). ТРВЗ допомагає вихователям впроваджувати в життя педагогічну спадщину українського педагога саме в плані розвитку розуму і винахідливості. Ігри «добре-погано», кляксографія, допишіть казку, оповідання, домалуйте картинку, придумайте фінал події, складіть загадку

за текстом, домалюйте до заданих фігур елементи, які б утворили певні змістові зображення, які функції може виконувати предмет крім своїх основних, розв'язання кросвордів, ребусів, уявні подорожі, малювання по пам'яті, малювання під час звучання музики «Що навіяла тобі мелодія».

Важлива думка В.О.Сухомлинського про роль дитячої руки для інтелектуального розвитку дитини «Рука з мільярдами її положень – великий вихователь свідомості, творець розуму», або «... витoki здібностей і обдарувань дітей на кінчиках їх пальців». Адже через дотик дитина пізнає світ, тобто своїми ніжними рученятами діти збагачують свій розум, розвивають мислення, виховують свої почуття, постигають відчуття. Жоден день не повинен проходити, щоб діти не працювали рученятами: поливання, рихлення землі, годування рибок, папуг, дослідів, ліплення з пластиліну чи глини, вирізування, вишивка, робота над флоромозаїкою, оригамі, колажами, панно, конструювання з паперу.

Типів людського мислення два - логіко-аналітичне, або математичне і художнє, або образне. Цій класифікації фізіолога Павлова І.П. педагог В.О.Сухомлинський надавав виключно велике значення. Він писав, що цей висновок важливий для вирішення питань розумового виховання дітей, формування індивідуальних нахилів, здібностей.

Тому вихователі ще в переддошкільному віці спостерігають за дітьми. Адже відомо, що одні діти з захопленням і ентузіазмом розповідають про квіточку, дерево, річку, дощ, а інші байдужі до тієї краси, що їх оточує. Але вони більше задають питань вихователю: чому? куди? скільки? Перед такими дітьми, насамперед, відкривається не образна, а причинно-наслідкова сторона оточуючого світу. За Сухомлинським – одні діти мають образне мислення, а інші – логіко-аналітичне.

Перші діти мислять картинами, образами, фарбами, звуками, рухами. Вони дуже чутливі до мелодійності оточуючого світу, взагалі до краси. В їх сприйнятті переважає емоціональний елемент, вони більше пізнають серцем, ніж розумом.

Дітям з яскраво вираженим образним мисленням цікаво на заняттях з образотворчого мистецтва, мовленнєвого спілкування, аплікації, ліпки. А з математикою вони не дружать і тому в школі з точних предметів у них бувають проблеми.

Діти ж з логіко-математичним мисленням, легко помічають причинно-наслідкові зв'язки між явищами, охоплюють коло явищ і предметів, поєднаних певним зв'язком. Вони легко абстрагуються, їм цікава математика, а в школі всі точні науки. Логічний аналіз для таких дітей представляє такий же інтерес, як яскраві образи для дітей з образним мисленням.

Дуже важливо розвивати у кожної дитини, обидві розумові сфери: і образну і логіко - аналітичну, ні в якому разі не допускати однобокості і в той же час уміло скеровувати розумовий розвиток кожної дитини в русло, яке в найбільшій мірі відповідає його природним задаткам. Про це В.О.Сухомлинський писав: «Введіть дітей в обставини, де є і яскраві образи, і причинно-наслідкові зв'язки між явищами, де діти захоплюються, переживають різні почуття перед красою і в той же час думають, аналізують».

Не слід також забувати, що гармонійний розумовий розвиток дитини можна здійснити лише за тієї умови, якщо надбанням вихованців стають найцінніші інтелектуальні багатства людства. Це більше завдання школи, але й дошкільний заклад повинен внести свій вклад, виходячи з особливостей розумової компетентності дошкільників. Так, одним з таких інтелектуальних багатств є казки В.О.Сухомлинського, ознайомлення з якими дає значне підґрунтя для розвитку як образного, так і логіко-математичного мислення.

Сприймання таких дійств та заняття є доброю передумовою розвитку наочно-образного та образного мислення, творчої уяви, що в свою чергу створює умови для розвитку довільних психічних процесів (довільного запам'ятовування, довільної уваги) та дотримання певних норм і правил поведінки. В той же час ефективними засобами навчання дітей грамоти, математики, орієнтування в просторі, природних явищах є різноманітні наочні

моделі, плани, схеми, за допомогою яких діти засвоюють узагальнені знання, систематизують їх і самостійно використовують у нових ситуаціях.

Вихователі в дошкільних закладах повинні наголошувати при спілкуванні з батьками і звертаються до них словами В.О.Сухомлинського «Розум вашої дитини залежить від ваших розумових інтересів, від того, яке місце в духовному житті сім'ї, займає книга».

Значення процесу розвитку в дитини образного і логіко-аналітичного мислення для виконання завдань дошкільної освіти на сучасному етапі незаперечне. І от в цьому дуже важливому і складному процесі вихователі повинні керуватися спадщиною видатного педагога В.О.Сухомлинського, а саме: «Не обрушуйте на дитину лавину знань, не прагніть розповісти на уроці про предмет вивчення все, що ви знаєте, - під лавиною знань можуть бути поховані допитливість і любов до знань».

Педагоги повинні відкрити перед дитиною в навколишньому світі щось одне так, щоб шматочок життя загравав усіма барвами веселки. Повинні залишати завжди щось недовомлене, щоб дитині захотілося ще й ще раз повернутися до того, про що вона дізналася.

Список використаних джерел

1. Замашкіна О. Ідеї В.О.Сухомлинського на розвивальне навчання дітей // Початкова школа. - 2001. - №10.
2. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибрані твори в 5-ти томах. – Т.1, К.: Рад. шк. - 1976.
3. Сухомлинський В.О. Слово до батьків // Вибрані твори у 5-ти томах. – Т.5, К.: Рад. шк.. – 1976.- С. 500.
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори у 5-ти томах. – Т.3.- К.: Рад. шк. - 1976.- С. 53.
5. Тарапаха. Н. Перетворити навчання на творчість і відкриття // Дитячий садок. – 2008. - № 35.